

Előfizetési ár:
 Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre . . . 1 ft 50 kr
 Egyos szám ára 7 kr.
Hirdetéseket
 négyzet centim.-ként 3 kr-ával számítunk — Kincst. bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.
 Nyílt-tér minden sor 20 kr.

ÓRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztőség:
 hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők:
 Sárospatak, Gortvay-fele ház.
Kiadóhivatal:
 hová az előfizetési pénzek, hirdetési kéziratok s díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők:
 Sátoralja-Ujhely, főtérr 9. sz.
 Kéziratokat nem adunk vissza.
 Bérmentelen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatárs: **CSENGEY GUSZTÁV.** Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Dr. BARTHA BÉLA.** Szerkesztőtárs: **ifj. dr. MITROVICS GYULA** Kiadó: **a „Zemplén” nyomdája.**

Az új kormány.

Bánffy Dezső báró miniszteriuma megalakultnak tekinthető. Még kormányparti lapok is azt tartják ugyan róla, hogy csak átmeneti kormány lesz és csupán a fuzió előkészítésére van hivatva, ellenzéki lapok pedig szokatlan hevesen és kicsinylőleg írják róla, de őszintén szólva, mi az ily politikai jóslásokra nem sokat adunk s Bánffy kormánya, melyre így kezdetben rá akarják sütni az átmeneti jelleget, a körülmények megfelelő alakulása mellett hosszú ideig fennállhat.

És tulajdonképp kívánatos is, hogy fennálljon.

Akármily párthoz tartozzék valaki, ha a magyar állam s magyar nemzet érdekét veszi irányadóul, be kell vallania, hogy Magyarországon éppen ezen első rangú szempontokból fölöttébb kívánatos a kormányzat bizonyos stabilitása.

Annyi külső és belső ellenségünk van, akik lesve lesik, hol, mikor és mennyiben gyöngtül a magyar állam gépezete; hol mutatkozik valamelyes rész államépületünkön, hogy ott betörhessenek s gyöngithessenek.

Ime, a mostani válságot a reakcionárius-konzervatív hajlandóságú külügyminiszter arra használja, hogy a külügyek sikeres vezetése címén irányadó befolyást szerezzen belügyeinkbe s még azt is előre megszabja, hogy Bánffy

csak akkor élhet vele jó viszonyban, ha személyének exponált voltát Románia és a románok előtt engedményekkel expiálja.

Határozottan elmondhatjuk, hogy a gyöngge és gyorsan változó kormányok gyönggesége s gyors változása a magyar állam létét támadná meg.

Isten mentsen attól az állapottól, hogy a politikai élet zavaros viszonyai-ban egy nemzetiségi töredék, vagy egy ultramontán centrum jusson be a képviselőházba s a törvényjavaslatok sorsa ezek magatartásától s a nekik adandó koncesszióktól függjön, mint ezt Németországban vagy Angliában, az írekkel látjuk.

Éppen ezért előttünk határozottan kívánatos, hogy erős és állandó kormányunk legyen.

Ez az ellenzéki pártoknak is érdeke. Sajátságos, egészségtelen alakulás folytán ma, fájdalom, nálunk a parlamenti váltógazdaság lehetetlennek bizonyult. Az ellenzéki pártok kisebb-nagyobb mértékben ellentétben állanak vagy a kiegyezéssel, vagy annak eddigi kezelésével és magyarozatával. Azért egy részöket, a függetlenségi és 48-as pártot, a korona teljesen mellőzi tanácsából, a másikat, a nemzeti pártot valószínűleg csakis e tárgyra vonatkozó elvei feladásával fogadná el; legalább ma így látszik állni a dolog.

Eszerint fuzió s ennek alapján új kormány alakítása csakis úgy és akkor

volna képzelhető, ha a 67-es alapon álló pártok kölcsönös, elvi engedményeket tennének. A kormánypart, hogy a pártonkivüliekkel s a nemzeti pártokkal egyesülhessen, a szabadelvű egyházpolitikát nyirbálná meg; a nemzeti párt pedig közjogi követeléseit ejtené el valamely alkalmas formában. A fuzió, gyakran ismételve, azonban erjesztőleg hat a közéletre; aláássza az elvek kultuszát az oportunizmust növeli nagyra, s így a közéletbe annál több dekomponáló hatást vinne be, mert általános felfogás szerint a nemzeti párt már egyszer, párttaktikai szempontból saját elveit ugyanis megnyirbálta: akkor, amidőn visszautasította az egyházpolitikai reformok sarkpontját, ami miatt Apponyi Albert gróf is elvesztette, folyton emelkedőben volt népszerűségének nagyobb részét.

Egy másik jelenség is szükségessé teszi ez állandóságot.

A szabadelvűség vallási tekintetben a XVI. század eleje óta, általános politikai tekintetben 1790. óta éltető, vezérlő szelleme Magyarországnak. Az 1848-iki törvényhozás ezt tette újabb állami fejlődésünk fundamentumává.

A Bánffy-kabinet most az egyházpolitikai reformok teljes épségükben való fentartását és keresztülvitelét jelenti; jelenti a szabadelvű politikai irányzat fennmaradását.

Ellene s e politikai irány ellen a szövetséges vallási és politikai reakció a legerősebb küzdelmet fogja megin-

AZ „ÓRÁLLÓ” TÁRCÁJA.

Vajda János.

Az „Órálló” számára írta: Dr. Debreczeni István (Polytatás és vége.)

A sűrűből egy halk nyiffanás. No ez már érez valamit. Bizonyosan elszökött előle a vad. De majd nyomra érnek. Oda ér a másik eb is, és a »kettes« egyre élénkebb, mérgesebb. Gyorsan kovácsolják erre fölfelé.

Siessünk egy kissé előre. Talán ránk jön. Fölhevülésünk crescendo növekszik. Ez nem nyúl, mert az kifutott volna oldalt a széles utra; ez öreg vad lehet, mert kerüli a tisztást és mindenütt a vágás közepén halad. E gondolat még inkább tolja fejünkön felfelé a kalapot. . . No most megfordult, erre tart, Már csörtet, halljuk az ágak ropogását — a kalap majd kidagad fejünkéből — itt jön ni szembe, de mi ez? bivaly? — nem biz a, de akkora vadkan, hogy a sűrűben bivalynak néztük — durr! de a jobb csőben csak nyulgöbecs volt, ennek a hatalmas állat oda se néz, noha az egész lövet az oldalába megy — utána a balcsővel, melyben szerencsére golyó van, durr! — a vadkan térdre bukik, meg hirtelen felszökik és megy-megy — teringettét! elmegy? — nem, az nem lehet; a lövést megkapta, de

hová? ha tomporába és nem szívébe vagy tüdejébe, akkor elviszi messze; kezdünk csüggedni, de úgy tetszik, mintha az irtott lábas erdőben két-két lépésnyire már lassitná futását, de sőt — hah! — egy olyan zuhanás, melyre az erdő, mintha csöndesen álló zongora húrjaira ejtenének valamit — átzendül. — Oda hamar — meg van, meg van — egy régi történy-siphangra a társak, a kerülők, a kopók is megérkeznek; az öröm elérte tetőpontját, s most már hirtelen száll alá; a meredt vad hasán ülve nyugodtan beszéljük el az »esemény« történetét — »So und so lag ich und so fürhrt' ich meine Flinte« stb.

A ki valaha vadászott, tudja igazán élvezni e leírás nagyszerűségét s érezni azt a vad gyönyörűséget, a mely ez igazán tökéletes költői leírás minden sorát áthatja s valóságosra teszi. Itt, ez érzéki örömmök közt tud csak Vajda megfélekedezni néhány percre keserűségeiről, s éppen azért meg is becsüli az ilyen fajta élvezetet. A fentebbi leírás után elragadtatásában így kiált fel:

»Hát nem szebb, dicsőbb, élvadusabb élet ez, mint beállani egy ország parlamentjében dörgölődő fának — már tudniillik — miniszterelnöknek.

Pedig, és ez a csodálatos — mindig ép oly emberek teszik ezt, a kiknek különben nagyon is meg volna az anlagé-jok arra, hogy

procul negotiis a fönnebb vázolt háládatos örömknek élhessenek!

Erre a kérdésre soha sem tudtam magamnak egyéb feleletet adni, mint, hogy — »es muss auch solche Käutze geben«.

Még egy dolog van, ami Vajda képzelését mozgásba hozza, lelkét csodálattal tölti el: az emberi szellem vívmányai a technica terén. Prózaiz dolgozataiban minden lehető alkalommal felhossa ezt, különösen a gőzmozdonyok feltalálása, ezeknek roppant következményei a haladás terén vivják ki magasztaló elismerését. Sőt a gőzmozdony muzsáját is dalra heviti.

II.

Hosszasabban időztem azon eszmék körvonalozásánál, melyek Vajda költészetében kifejezésre jutnak; szándékosan tettem, hogy róla azok is világosabb képet nyerjenek, akik talán az ő darabossága miatt e költészettől kedvetlenül fordulnak el. Most röviden még azt akarom érinteni, hogyan jutnak nála kifejezésre ez eszmék, milyen arányban áll ez eszmék erejével a művészi alakítás.

Már fentebb, e közlemény elején idéztem Erdélyi János ítéletét, ki ide vonatkozólag kiemeli Vajdánál »a formai biztalanságot, melyben a siker sikerül«. Találó ítélet. Vajda nagyon jól érzi a maga becsét, sokszor kellett is jobban, s eszméinek oly nagy fontosságot tulajdonít, hogy a külformával, általában

ditni. Politikai szemlénkben szó van róla, hogy a bécsi reakcionáriusok így fogják föl a dolgot. A magyar ultramontánok, a bécsiek expozitúrái, nemkülönben. A Bubic püspök békés hagjába belesívit a váci kath. kör megnyitó gyűléséről Esterházy Miklós Móríc gróf disszonáns hangja: „Hivatásunk nem csupán abból áll, hogy legyőzzük ennek a törvényjavaslatnak az alkotóit; az iránynyal kell megküzdenuünk és mi az ellen az irány ellen a harcot tovább is folytatni akarjuk.“ Meg akarják akadályozni a törvények keresztülvitelét; visszahelyezni a kath. egyházat a kor szelleme folytán elvesztett összes praerogatívába; újra „kereszténynek“ akarják tenni a magyar államot, társadalmat és alkotmányt, vagyis magyarul az ultramontán katholicizmus kizárólagosságát juttatni érvényre benne; követeli e célból a néppárt megalakulását, melynek első magva a löcsei választás. E néppárt összekötő kapcsa a vallás legyen.

Ime a nyílt hadüzenet a szabadelvűségnek, s mert a Bánffy-kormány azért alakult, a fuzói eszméjének elejtésével, mert a szabadelvű irányt s az egyházpolitikai reformok integritását akarták fentartani: tehát hadüzenet az új kormányhoz is.

A Wekerle nagy kormányát sikerült nem nyílt harcban, de aknamunkával elejteni az ultramontanizmusnak; valószínűségi szerencsétlenséget jelentene, ha ez iránynak sikerülne a Bánffy-kabinetben is egy vagy más módon diadalt aratnia. Annyi válság, rövid idő közökben, a hajdan hatalmas szabadelvű pártot is elmorzsolná; ennek a pártnak a felbomlása pedig a mostani helyzetben annál veszedelmesebb volna a szabadelvű haladás ügyére, mert a liberálisizmus másik természetes letéteményesének, a függetlenségi pártnak kormányrajutásáról, az új válság tapasztalatai szerint sem lehet ma szó, de különben e pártnak, fájdalom erős ultramontán töredéke is van s Ugron Gábor más szakvakkal majdnem azt hirdeti, amit az Esterházy Miklós Mórícok és Zichy Nándorok.

Dr. Bartha Béla.

a formával sokat gondolni nem jut eszébe. Költeményei irásakor érzelmeinek hatása alatt áll annyira, hogy a művészi compositio megalkotásához szükséges nyugodtságot hiába keresné nála. Így aztán csaknem azt lehet mondani, hogy a forma, melybe érzelmei ömlenek, magától lesz, a műgondnak nagyon kevés köze van hozzá. Hogy mégis sok költeménye van, melyek legjobb íróink költeményével is kiállják a versenyt, ez csak arra mutat, hogy Vajda egy kis igyekezettel mint alkotó művész is kiváló lehetett volna. Különben is Petőfinek és Shakespeare-nak erős hatása alatt állván, még pedig leginkább a kifejezés módját tekintve, ezeknek szerencsétlenségeit sokszor ezeknek művészetek nélkül látjuk Vajdánál. Gyakran, midőn hathatósan akar szólni, dagályossá lesz, midőn merészkedik erősen beszélni, izléstelenségbe, pórias trágárságig sülyed, groteszkké válik. Nagy mondásai sokszor szinte nevelésesek, s rettenetesen érzik belőlök az erőlködés valami nagyot mondani akarás után.

Prózaí dolgozataiban (melyek sokszor költőibb verséinél) mondja egy helyen: „a portól nem lehetett látni se eget se földet; az apák anyák is fiaikra csak hangjaikról, a szerető párok csak tapogatózás után ismertek egymásra.“

Egy másik helyen az éghajlat és költészet viszonyáról beszélván, kifejezést ad annak a nem épen új gondolatnak, hogy minden sajátlag nemzeti költőt könnyebben átért, illetőleg

KÖZÉLET.

(Az irodalom és művészet köréből.)

Mutató

Moldován Gergely „Nyílt levelek a bukaresti román kultur-liga elnökéhez, Urechea A. Lászlóhoz“ c. művéből

II. levél.

(Folytatás.)

És ma ezer év, annyi kiontott vér, annyi harc és áldozat után előáll egy tizenhatesztendő fejletlen állam elfogult történése a Liga élén és hirdeti, hogy a magyar nemzet, mert a saját területén a saját nyelvvel és a saját ezer esztendő szabadságával él, barbár, vandal ázsiai horda, a melyet ki kell irtani a földszínéről, mint a sáskát, amely mindent elpusztít; hogy intézményei, törvényei, egész alkotmánya, a melyért egy nemzet annyi századon át küzdött, semmit érő rongy, utjában álló az európai kulturának és szabadelvűségnek. Nem tartja-e ön ezt a fellépést legalább is nevetségesnek? Tem tartja-e nevetségesnek, hogy ön és társai harmincz-negyven éves kulturájokkal megleckéztetnek egy ezer éves multu nemzetet, hogy annak országát ön és társai ma minden érdemek nélkül, tisztán a latin származás révén, maguknak követeljék? És még akadnak Európában emberek, akik önöknek segédkezet nyújtanak abban a harcban, amely minden minden egyéb, csak tisztességes nem lehet.

Uram, ha ön és társai fiatal államukban valami tökéletes lények volnának; ha önök a magyart türelemben, szabadelvűségben, azokban az érdemekben, a melyeket a magyar állam ezer év alatt az európai szabadeszmék, civilizáció és kultura terén szerzett, csak megközelítenék; ha a román fejedelemségek szlavóságával és görögségével szemben magát a román kulturát, irodalmat, nyelvet, nemzetiséget nem a magyar állam biztosította volna, még azt mondanám, tehetik ön és társai a Ligából, hogy egy elfogulatlan európai ítélőszék elé vigyék a magyarok ügyét, de így minden érdem nélkül, tisztán egy latin eredetért, amelyet ön semmiesetre sem érdemel meg, mert visszaél vele, megtorlást követelni oly képzelt bünökért, a melyekben önök otthon tényleg nyakig usznak, oly vakmerőség és impertinencia, a minővel a mávelt nyugoton nem találkozhatunk.

A magyar nemzet olyan, amilyenek látszik. Nem szépíti sem multját, sem jelenét; bevallja hibáit, elismeri tévedéseit, bünét. A földtekén még nem volt tökéletes nemzet. Csak ön állítja a román nemzetről hogy az, csak ön és a Liga akarja a román népet, annak multját, jelenét, erkölcsét olyannak feltüntetni, amilyen nem volt és milyen nincs. Ön szerint a román nemzet egy befejezett tökéletesség, haladnia már többé nem kell s csak egy fogyatkozása van, hogy Erdélyt a Tiszáig

jobban élvez az olvasó annak saját hazájában. Dantét, Petrarcat Olaszország citrom és narancs-fái, sötétkéek ege alatt; Hugot, Berangert Párisban a katonák és nép között; Shelleyt, Ossiant a kódós, homályos Albionban; Petőfit a délibábos alföld gulyaménesei, távol nyargaló betyárjai, mélabus kutgémek közt; — az egy Shakespeare-t, mint az istent, mindenütt, a hol ember van: a herék földön, mi több, a hol csak tárgy van: a mindenségben.

Ilyen nagy mondását sok költeményéből lehetne idézni, melyek sehogy sem illenek be a keretbe. P. o.

Csak két dolog van a szörnyü mindenségben. Az egy örök isten s az én bánatom.

Másutt:

Minden bünös, hibás e földön,
És semmi sem lakol meg itt,
Mert, hogy te elmulsz mindörökkön,
Ellöröd e lét bünét. stb.

A kritikusoknak, mint Petőfi, halálos ellensége s mélységes megvetéssel szól rólok, amire neki van is több oka, mert pongyolaságáért sokszor megrótták. Egyik versében így szól rólok:

S ti mai naphősök: széltrombiták!
Babérotok csinált, hamis virág.
Gunyolódástok közönyös nekem,
S dicséreteiteket — megvetem.

Izléstelenségének kiáltó bizonyítékai azon idéztem helyek is, melyekben az érzéki szemelmezt rajzolja. Azokhoz felemlitem még a kö-

még nem bírja. Ezért barbárok a magyarok és azért kell őket Európából kikergetni s országukat a latin elemnek átadni. Uram, hazugságtól és rágalmtól duzzadó röpiratokkal még nem foglaltak el országokat.

Én, mint gondolkozó és aggodó magyar honpolgár a magyar kormányzat és társadalom mulasztásait, hibáit és bünét nem csak feltártam, de ostoroztam is (l. Magyarok, Románok cz. röpiratomat.) Megbíráltam belső állapotainkat s a magyarokkal sem voltam kiméletesebb. Az ügyet azonban nem vittem a külföld elé. A magyar sajtó és társadalom nem fojtott meg mint megfojtana a Liga bármely tagja, mert szédelgése ellen nyíltan felléptem. A magyar elismeri a kritika jogosultságát bárki részéről, a Liga nem; egyetértés és együttérés egy államban sem érhető el, különösen bajos ezt elérni egy sok nemzetiségű államban, amelynek minden érdekeket kielégítő kormányformáját a világ bölesei még fel nem tevétek. Igen is, a magyar állam területén, a társadalomban, kormányrendszerben vannak hibák és történetek mulasztások, amelyek az állampolgárokat sokszor aggodalommal tölték el. A világon nincs is tökéletes alkotmány és az állampolgároknak teljes boldogsága. Azért vannak a parlamenti ellenzékek nálunk, mint más államokban a világon.

De bár a magyar állam területén nyilvánvaló hibák és mulasztások észlelhetők — kérdem Urechea urat, mi köze önnek azokhoz? Mi köze önnek, egy idegen állam polgárának ahhoz, hogy nálunk társadalmi és kormányzati téren hibák történnek, a mikor mi az ön államának hasonló, sőt nagyobb hibáit és bünét meg nem bíráljuk s azokat Európa színe elé nem is hurcoljuk? Miféle impertinenciával mer ön egy alkotmányos állam belső ügyeinek rendezéséhez hozzá nyulni, követelni más kormányformát, más intézményeket, a mikor nekünk az önök kormányformájához és államintézményeihez semmi közünk? Kérdem miféle erkölcsi fogyatkozásnál fogva lázítja ön és segíti pénzzel a magyar állam polgárságának egyik töredéét, hurcoltatja huszanként börtönbe, hogy megtagadják a köteles hűséget a házához és a királyhoz azért, mert a parlament nem ad az államnak oly kormányformát, a milyent önök külföldiek, saját céljuk szempontjából jónak kikomponáltak? Miféle jogon esalogatja ön és társai a mi ifjainkat kifelé, fogadja ki tüntetéssel elíteltjeinket, magasztalja és rendezí alkotmányellenes harcukat, a mikor a civilizáció és konszolidált állami rend a fennálló törvényeknek tiszteletét parancsolja? És különösen miféle szemérmertlenséggel mernek önök Európa színe elé lépve megtorlást követelni egy idegen állammal szemben, amikor önök fiatal államukban a humánitás s a szabadelvűség ellen százszor többet hibáznak és vétkeznek? Avagy Európa az önök függetlenségét, királyságát azért biztositotta, hogy e nemzet anyagi

vetkezőket:

S majd illatoznak a virágok,
Szeretnek mind az emberek;
Szeret majd minden nyakra főre,
A pillangók és a — legyek.

másutt:

A nap képe ugy elfeketül,
Mint az ember arca a bitón.

S valamint a belső forma, úgy el van nála hanyagolva a külső, a nyelv is. Lirai darabjaiban a „Gina emléke“ című csoport az, mely teljesen kiválik a többi közül költői nyelvvel, művészi kidolgozásával. Sokszor a legszebb versszakok után a leglaposabb próza rontja a hatást, különösen elbeszélő költeményekben, melyek megalkotásában Vajdának, a kiválóan lírikus költőnek, kevés szerencséje volt. Meséje laza, kidolgozása, szerkezete gyarló, nyelve egyenetlen, darabos s értéküket a belső szövegtől subiectív elemekben kell keresnünk.

Még egyszer mindent összefoglalva elmondhatjuk, hogy Vajda egyike irodalmunk kiválóbb alakjainak, s ha nem legkitűnőbb lírikusunk is Petőfi után, mint azt egy napi lap referense (Magyarország 1894. dec. 14. szám.) állítja, megérdemli, hogy ne csak íróársai, de a nagy közönség is kifejezést adjon vele szemben az elismerésnek most, midőn pályája alkonyán a tőle annyira rettegett nyugalom felé közeledik.

és szellemi erőinek belső kifejtése helyett először is Ligát alakítsanak, a melylyel a szomszéd államok függetlenségét és szabadságát veszélyeztessék? Azért kellett önöknek királyság, hogy abból azokban az államokban, a melyekben román elem lakozik, a közrendet felforgassák s általa veszélyeztessék az európai békét? Hát önöknek nincs otthon már semmi teendőjük, tiz nhat évi függetlenség után befejezték volna feladatukat, amit más állam és nemzet ezer év után sem tudott teljesíteni? (Polyt. köv.)

IRODALOM, MŰVÉSZET

Zoványi Jenő urtól a »Theol. Ismeretek Tárának« 5. füzetére tett jóakaratu megjegyzéseinkre a következő választ kapta a szerkesztőség:

»Tisztelt Szerkesztő ur!

Általában véve nem szokásom a műveimről írott bírálatokra vagy ismertetésekre megjegyzéseket tenni. Kinek-kinek joga van felőlök úgy vélekedni, amint tetszik. Különbben is azt hiszem, mások sem tartják a sajtót csalatkozhatatlannak. Ez alkalommal azonban mégis kénytelen vagyok a »Theologia Ismeretek Tára« IV. és V. füzetéről az »Órálló«-ban megjelent bírálatokra vonatkozólag felszólalni. Am most sem a bíráló véleménye ellenében akarok nyilatkozni, mint inkább egy téves szempontját illetőleg óhajtok felvilágosítással szolgálni.

Ha ugyanis a bíráló csupán Csengey Gusztávot, Czinke Istvánt, Eötvös Károly Lajost, Feleki Józsefet s Felméri Lajost említi vala az illető két füzetből kimaradt jelesek gyanánt: egy szót se szólók most sem, hanem meggondoltam volna, hogy hiszen egyéni felfogás dolga, ha vajjon a theologiai irodalomban előkelőbb és hasznosabb helyet foglalnak-e el ezek, mint akiket én felvettem s akiket a válalat szükre s az eredetileg tervezettnél már is sokkal bővebbre szabott terjedelménél fogva miattok ki kellett volna hagynom?

Én úgy tartottam helyesnek és igazságosnak, amiként csináltam. Tévedh tek s tévedhettem természetesen én is, de ez esetben sükségesnek és méltányosnak tartottam volna, hogy felfogásom helytelensége akként legyen kimutatva, hogy egyuttal a fölvettek közül is meg legyenek jelölve, akiket el kellett volna az »Órálló« szerin' fölveendőik kedvéért hagyni. De ez nem az én dolgom s nem is törődném vele, ha csak ennyiben maradt volna az egész.

Csak hogy az »Órálló« sajnálja ám az Elek Lajos, Elischer József, Emericz Gyéza, Emödy Dániel és Fabriczy János kimaradását is. És épen ez bizonyítá be előttem, hogy a bíráló volta épen egy igen fontos, lényegbeli tévedésben él. A »Theologiai Ismeretek Tára«-nak ugyanis nem lehet hivatása, hogy olvasókönyvek, magánjogtanok, szótárak, földrajzok, számtani példatárak, elemi számtanok stb., sőt még neveléstanok egyébként igen jeles és buzgó protestáns szerzőit maga körébe fölvegye. Minthogy pedig nekem a nevezetteknek csak is ilyen irányu munkásságáról van tudomásom, — noha nagy tisztelettel viseltetem irántok s némelyiknek kegyelettel az emléke iránt, — az »Órálló«-val ellentétben hiadványomnak épen előnyéül kérem betudni, hogy hiányoznak belőle.

Zoványi Jenő.

Mivel e sorok közzétételét Zoványi ur egyenesen kérte tőlünk, egész tejedelmében adjuk. Nem is akarunk polemizálni s elhiszszük, hogy ő jobban érti a theol. dolgokat. De az ilynemű lexikonban, nem szoros értelemben vett theol. ismeretekről, hanem más egyházi ügyekről is szónak kell lennie; a német forrásmunka is »Kirchenwesenről« beszél; ily jellegű a magyar átdolgozás is. Ma pedig az iskolaügy és protestáns nevelés a »Kirchenwesen« kiegészítő része, (iskoláink mindenestől az egyház testéhez tartoznak) tehát az előkelőbb paedagógiai írók is helyet foglalhattak volna, ha csak egy két sorban is, e munkában. Eötvös Károly Lajos pedig »Egyházi közigazgatás« munkája alapján is. Ez a mi véleményünk s engedje meg Zoványi ur, hogy a bírálatot saját véleményünk szerint írjuk. Zoványi ur véleménye más a mű szerkesztésére nézve. O pedig szerkesztsze tovább is saját véleménye szerint. Mi a véleménykülömbőség dacára is tisztelettel s elismeréssel hajlottunk meg munkája s munkássága előtt, amint azt a rövid kritikában is kifejeztük. Szerk.

A „Tanulók Lapja,“ melyet dr. Rupp Kornél főmígn. tanár szerkeszt, f. év elejétől a budapesti Kosmos-műintézet kiadásában, mint heti lap fog megjelenni évi 4 ft előfizetési ár mellett. Az első szám tartalma rendkívül bő, 24 oldal, 7 illusztrációval ékesítve; az illusztrációk csinosok, kivéve a kék arcképeket. A tartalom talán kissé nagyon is komoly. Az elbeszélő rész és a tulajdonképp mulattató elem jobban is lehetne képviselve. Egyébként a tartalmas, derék lap melegen ajánlható.

»Ifjúsági Lapok« cím alatt Furherr Béla, Horváth Ferenc szerkesztők, Schneider János főmunkatárs Budapesten (Zöldfa-utca 19.) évi 4 ftért oly lapot adnak, melyben a középiskolából kilépett ifjuság bocsátná közre irodalmi kísérleteit s egyuttal az ifjuság kapcsala lenne.

»Haladás« cím alatt a pár év előtt sokat emlegett Simli Mariska indit meg vidéki lapot Sárbogárdon. A vezércikk címe »Szűzbeszéd.« Nyomdai kiállitása rendkívüli gyarló; a lap maga 12 oldalon excentrikus modorban nagy és kis társadalmi problémákkal, világirodalmi s műtörténelmi tanulmányokkal, tea készitessel s rövid hírekkel foglalkozik, a szerkesztői üzenetekben pedig bukaresti, washingtoni, new-yorki, budapesti diplomáciai s konzuli személyeket, s országos nevü költöket szólit fel, hogy dolgozzanak a — Haladásba. Ha megfogadjak e jó tanácsot, ök is nyerne, de a Haladás is. Ha ily könnyü volna országos munkatársakat toborzani!!

UJDONSÁGOK.

Schneller Istvánt, a pozsonyi ág. ev. egyetemes theologia nagyérdemü igazgatóját, Öfelsége a kolozsvári m. kir. tudományegyetem neveléstudományi tanszékére rendes tanárnak nevezte ki Felméry Lajos utódjául. Szivünkben örülünk az igaz érdem eme kitüntetésén. — Schneller igazi, humanus paedagogus-sziv t, s mély bölcsészeti tanulmányokkal fegyelmzett értelmet visz az új katedrába, régi pályájának új alakban való folytatásához.

Lévay József kitüntetése. Bizonyára nagy örömet fog kelteni az egész országban, hogy a király a magyar irodalom egyik kitüntetését, Lévay Józsefet, Borsodvármegye alispánját a harmad sztlályu vaskoronarend adományozásával tüntette ki. A kitüntetés a hivatalos lap jelentése szerint — hosszas, hű és buzgó szolgálata közben, valamint általában a közügyek és az irodalom terén szerzett kitünö érdemei elismerése következtében történt Lévay, mint Borsodvármegye főjegyzője, közel 30 éven át oly imponáló sikerrel vezette a vármegye tollát, hogy ő vármegyéjének nemcsak disze volt, de magára a vármegyére is diszt hozott mindenkor. Most nemrég, hogy az alispáni állás megürült, az egész vármegye egy szivvel lélekkel emelte az állást magasra az által, hogy abba az ősz költőt, a kipróbált hazafit ültette. Lévay József mint ember is a legnemesebb ingredienciákból áll. Sajó-szentpéteri kicsiny házában laktak agg szülői, egy szerü, becsületes, józan és tisztalelkü emberek, a kiknek szemükfényc volt gyermekük. Lévay József minden vasárnap kijárt Miskolczról agg szülőihez. A boldog szülőket az együttérzés annyira áthatotta, hogy a mikor a költő anyja meghalt, az apa sem kívánt többé a földi örömköböl semmit és pár nap mulva követte a hűséges hitvest a sirba. Az ősz költő azóta egyedül maradt testvéreivel, a kik az egész vármegye közönségéből állanak.

Nagy halottak. Egyszerre két kiváló férfit veszítettük el közéletünknek, kik közül az egyik valósággal örök betükkel írta be nagy, nemes nevét s emléket a magyar közművelődés és magyar állameszme aranykönyvébe. Közéletünk nagy halottjai: **Kun Kocsárd** gróf és **Földváry Mihály** Pestmegye alispánja. Az elsőnek elvesztése az ev. ref., az utóbbi az ág. ev. egyházra s így az egész magyar protestantizmusra is súlyos csapás. **Kun Kocsárd** gróf életés jellemrajzát később illetékes tollból akarjuk adni, most csak röviden a következőkben vázoljuk hazaszeretben, egyháziasságban, tudományszomjban nagy életének nevezetesebb mozanatait. A most elhunyt főr 93 éves, életét a tudománynak és nemzete javára szentelte. Nagy vagyonát még életében elajándé-

kozta az erdélyi magyar közművelődési egyesületnek, a mely benne a legerősebb támaszát bírta eleitől. Ifju korában sokat utazott Svájcban és Olaszországban, a hová későbbi korán is nagyon gyakran utazgatott. Benső baráti összeköttetést tartott fen, de Gubernatis híres olasz professzorral, aki neki dediktálta a házassági szokások története címü művét. Sokat tanult és tanulmányai leginkább a nyelvészet terén mozogtak. Tanult pár éven át a pesti, majd a lipcei egyetemen, utoljára Göttingában, ahol különösen a sémi nyelvek buvárlatára adta magát. Munkái számos külföldi és magyar folyóiratban jelentek meg, ezek közt legfőbbek. »A sémi nyelvek vokulismusáról« és »Adalékok a krími félsziget középkori történetéhez,« végül pedig az általa a velencei Márk-könyvtárban tanulmányozott »Codex Cumanicus« kiadása. Az elhunyt nagy jötevője volt az erdélyi ev. ref. egyháznak is, különösen a szászvárosi ev. ref. Kun-tanodának, melynek egyik főgondnoka volt. Egyszersmind a vajda-hunyadi ev. ref. egyházmegyének is főgondnoka volt. Kun Kocsárd gróf halála e hó 12. este következett be, hosszas, kínos haláltusa után Szászvároson. Temetése hétfőn ment végbe, a legnagyobb részvét mellett. Lapunk a családtól a következő gyászjelentést vette. Ósdolai gr. Kun István és osdolai gr. Kun Ilona; ábrámfalvi Ugron István és ábrámfalvi Ugron János; ábrámfalvi Ugron Lilla; bolgárfalvi Sebesi Ákosné és gyermekei: ábrámfalvi Ugron Margit; köröstarcsai Veér Györgyné és ábrámfalvi Ugron Zoltáu, mint néhai osdolai gr. Kuü Amália; ábrámfalvy Ugron Istvánné az elhalt nővérenek unokái és dédunokái; osdolai özv. Kun Károlyné; tolcsvai Kászony Polixena és gyermekei: Juliska, Margit, Zsigmond, Sarolta, Károly, István, mint az elhunyt uokatestvérenek néhai osdolai gr. Kun Zsigmondnak utódai: özv. Cserényi Ferenczné; osdolai gr. Kun Rózália és gyermekei: osdolai gr. Kun Géza és neje: győromonostori B Kemény Vilma, mint rokonok, a maguk és a többi rokonok nevében a vesztés mély fájdalommal jelentik, hogy Osdolai gr. Kun Kocsárd az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület örökös diszelnöke, a reformátusok szászvárosi Kun-Kollegiumának alapító főgondnoka, Hunydmegyének több ízben főispánja és országgyűlési képviselője stb. stb. folyó hó 11-én este 9 órakor és 40 perckor, élete 93-ik esztendejében, bevégezte földi életét. Porrészei f. hó 14-én, d. u. 1¹/₆ órakor a szászvárosi protestánsok sirkertjében fognak ideiglenesen nyugalomra helyezettetni. Ö nemzetének szentelte munkas élete minden idejét, s nemes szorgalma összes gyümölcseivel egyháza és hazája oltárain áldozta! Övéi és a nemzet örzeni és áldani fogják örökre emlékezetét! Szászváros, 1892, január 12 én.

Földváry Mihály szintén január 12. halt meg. Élete folyásából a következőket emeljük ki: Földváry Mihály 1824-ben született Tasson Pestmegyében Atyja: bernátfalvi és földvári Mihály tekintélyes földbirtokos és több megyének táblabírája volt. Tanulmányai elvégezte után Pesten letette az ügyvédi vizsgát, 1846-ban megyei esküdtté választották. A következő évben szögabíróvá lett. Ekkor házasodott meg. A híres alispánnak, Földváry Gábornak, a Nemzeti Színház megalapítójának leányát, Földváry Erzsébetet vette feleségül. A nevezetes 1847-iki követválasztáskor Kossuth Lajos pártjához állt s a megválasztásra, a választás helyére gróf Batthány Lajossal és báró Podmuniczky Friggyessel együtt ő vezette a voksolókat Kossuth Lajos mindig nagy elismeréssel emlékezett meg Földváry Mihálynak ekkor kifejtett buzgalmáért, amely a liberálistus diadalának egyik főtényezője volt. A szabadságharcban nemzetőrcsapatot vezetett s a világosi fegyverletétel után birtokára vonult gazdálkodni, 1861-ben főszolgabíróvá választották. Ezt a tisztét azonban letette, mikor az abszolutisztikus irány felülkerekedett. Az 1867-iki kiegyezés után ismét hivatalba lépett; a solti felsőjárás szolgabírójává választották ekkor. 1872-ben a keceli kerület országos képviselőjévé választotta s a mandátumot ismételve neki juttatta. Mikor 1875-ben a balközép s a Deák-párt között a fuzió megtörtént, ő is a szabadelvü párthoz esatlakozott, mikor azonban az új kereskedelmi és vámszerződés tárgyalása alkalmával a kormány párt egy része különvált, ő is a disszidensekhez csatlakozott s megalakították a füg-

getlen szabadelvű pártot. 1878-ban választották meg Gulner Gyulával szemben Pestmegye alispánjának. Ekkor merült fel közte és a kormány között az az ismeretes konfliktus, amely nagy népszerűséget szerzett neki. Földváry alispán ugyanis a Boszniába kirendelt fuvarok kiállítását megtagadta, a kormány pedig ezért az állásától felfüggesztette. A fegyelmi eljárás folyamán Földváryt dorgálásra ítélték. Az alispáni állást újra elfoglalta s azontúl kizárólag a megyei közigazgatás ügyeinek élt. Mindig élénk figyelemmel kísérte a politikai eseményeket és nem egy hírlapi cikkben fejtegette véleményét. Népszerűségét fényesen bizonyítja hogy minden tisztújításkor egyhangulag választották meg. Földváry élénk részt vett az ágostai evangélikus egyház ügyeiben is, amelynek ő áldozatra kész híve volt. Földváry Miklós országgyűlési képviselő és ifjabb Földváry Mihály főszolgabíró apjukat gyászolják a boldogultban.

Uj szer a tuberkulózis ellen. Liebreich berlini tanár, mint egy távirat jelenti, rövid idő múlva az orvosi társulat elé fogja terjeszteni azokat az eredményeket, amelyek a tuberkulózis ellen alkalmazott szerével elért. E szer, a kantharidin-savas kali. Liebreich tanár e szerrel meglepő eredményeket ért el a tuberkulózis sok alakja ellenében.

POLITIKAI SZEMLE.

Belföld.

Bánffy Dezső báró a képviselőház elnöke, lépett Wekerle örökébe. Ő felsége e hó 11-én őt nevezte ki magyar miniszterelnökké. Ezt a hirt mult számunk zárta után kaptuk s már akkor nem közölhetők. De tegnapig különben is csak a miniszterelnök volt ismeretes; ma már tudjuk, hogy a volt kormány tagjai közül csak hárman (br. Fejérváry, Josipovich és Festetich Andor gróf maradtak meg. A kabinet különben így alakult meg:

Miniszterelnök: Bánffy Dezső báró.

Pénzügyminiszter: Lukács László.

Belügyminiszter: Perczel Dezső báró.

Igazságügyminiszter: Erdélyi Sándor.

Földmívelésügyi miniszter: Festetich Andor gróf.

Közoktatásügyi miniszter: Wlassich Gyula dr.

Honvédelmi és ő felsége személye körüli miniszter Fejérváry Géza báró.

Horvát-miniszter: Josipovich.

Kereskedelemügyi miniszter: Dániel Ernő, miután Hieronymivel e tárca átvétele iránt folyt tanácskozások nem vezettek eredményre.

A képviselőház elnöke a legújabb értesülés szerint *Szilágyi Dezső* lesz, ki hosszabb ideig vonakodott ez állás elfogadásától. A szabadelvű párt fölöttébb örül, hogy e korifeusa hajlandó a párt óhaját teljesíteni.

Mint a »F. M.« írja, az új kabinet most ujonnan kinevezendő tagjai szerdán délelőtt teszik le az esküt ő felsége kezeibe.

Ez az eskütétel már az új szertartás szerint megy végbe, amely már régen ki van dolgozva és végleg meg van állapítva és amely szerint kizárólag magyar udvari méltóságok szerepelnek az eskütételnél.

Szombaton mutatkozik be az új miniszterium a törvényhozás két házában.

Pénteken fogja kifejtteni Bánffy miniszterelnök a szabadelvű párt értekezletén az új kormány programját.

Az új miniszterium és Bécs. Mint írják, a bécsi udvar klérkáli körei azért örülnek a Bánffy-kabinet kinevezetésének, mert így teljes erővel folytathatják a harcot a liberális egyházpolitika ellen. S hiszik is, hogy annak teljes bukását idézhetik elő. A külügyminiszter most megint a románok jogcímén akar beavatkozni belső ügyeinkbe. Hozzá közel álló sajtóorganumok szerint Bánffy bárónak oly rossz híre van Romániában s a román agitátorok oly lármát fognak csapni az európai sajtóban: hogy ha Bánffy koncessziókkal le nem csillapítja a román agitátorokat, akkor a külügyminiszter és a magyar miniszterelnök között konfliktus fog támadni, melyet a külügyminiszter magára kabinetkérdésnek tekint. Eszerint tehát azt, hogy ki legyen Magyarország miniszterelnöke, milyen politikát kövessen az a nemzetiségi kérdésben: Kálnoky gróf s

Urechea, a román liga elnöke fogja meghatározni. Ellenésben a »román kérdés« oda nővi ki magát, ahova a sassuni örménykérdés.

Az igazi pax-püspök. Bubits Zsigmondról, a kassai tudós püspökről következöket írja »B. H.«:

A kassai püspök karácsonyra terjedelmes pásztorlevelet küldött szét az ő felvidéki, részben nemzetiségek közt élő papjaihoz. Ez a pásztorlevél mindenben különbözik a magyar főpapság által kiadott együttes pásztorlevélétől. Az együttes pásztorlevél az egyház nyelvén, röviden, kategorikusan szól a lelkesekhez, akiket minden törvényes fegyver, mód és eszköz használatával küzdelemre, a megalkotott egyházpolitikai törvények megszüntetésének követelésére szólít föl. A nagyrészt tót ajku kassai egyházmegye püspöke azonban a felvidéki tótok közt élő papjaihoz, mint mindig, most is az állam nyelvén, magyarul intézi az ő, megnyugvásra és békére intő szövegét. Amíg a püspöki kar együttes pásztorlevele az egyházon ejtett sérelmek okát az egyházon kívül eső tényezőkben keresi: addig a kassai püspök rámutat arra, hogy az egyház volt az, amelyben megfogyatkozott az élő hit, az egyház volt az, amely nem teljesítette papi kötelességeit a templomokban, az iskolákban, a szószéken és a szerencsétlenek, a tudatlanok közt, máskülönb nem nőtt volna föl Mária országában oly katolikus nemzedék, amely nem ismeri saját hitének parancsait, saját vallásának örök becsü voltát s egyháza változhatatlanságát. Ha a mostani nemzedék a katolikus egyház malasztos tanaiban növekedett volna föl: nem következik el az elméknek nagy megtévedése s az az áldatlan harc, amelyből a győző is, legyőzött is vérző sebekkel került ki. Amíg az együttes pásztorlevél törvényes fegyvereket említ: addig a kassai püspök a szeretetről és szelidségről tanít s azt teszi papjai elsőrendű kötelességévé, hogy ne harcoljanak, hanem, a Mester szentséges életének követésével, oktassák híveiket arra, hogy a polgári kötéshez mindenkoron kérjék ki az egyház áldását. Az így föltámadó buzgalom, az így növekvő katolikus érzelem s a hithűségben való megerősödés az a jó, amely a sérelmekből, a rosszból csirázik ki.

Az egész pásztorlevelen végigvonnul a szelidség, jószág melegsége s az egyház iránt tartozó kötelességek mellé mindenütt oda van állítva az a kötelesség is, amelylyel a hazának tartozik a magyar papság. A legfőbb ok, amiért a kassai püspök nem az együttes körlevelet adta ki, hanem külön pásztorlevelet küldött papjaihoz, az a meggyőződés, hogy a szentesített törvények ellen való harc veszélybe döntené a hazát s az a tapasztalás, hogy a revíziót követelők táborában ott látja azokat, akik a magyar állam destrukciójára törekednek, míg a rosszul értelmezett jelszavak alatt a másik táborban a magyar elem egy része csoportosult.

Katholikus kör megnyitása Vácott.

A váci katolikus kort e hó 13-án nyitották meg Vácón; a megnyitás ünnepén részt vett Esterházy Miklós Mór gr., Pintér Kálmán a bpesti kath. kör alelnöke, dr. Csillag Gyula egyet. tanár stb. Az ülést Schuster Konstantin püspök nyitotta meg, ki politikáról nem szólt. De igen Csávolszky József kanonok, a kör tulajdonképi alapítója. És még inkább Esterházy gróf, ki megüzente újra a harcot a liberális-musnak s folytatni akarja addig, míg teljes győzelmet nem arat. A körülmények által nagy fontosságúvá tett beszéde határozott hadüzenet a szabadelvű irányzat ellen. Nemcsak a bukott kormánynak szól az ultramontanok harca, mint ő mondá, hanem az egész liberális iránynak. Célja e küzdelemnek a kath. egyház összes előjogait visszaszerezni s a magyar társadalmat, államot s alkotmányt újra keresztény-nyé vagyis katolikusá tenni. Jövő számunkban bővebb szemelvényt adunk e beszédből.

Külföld.

Németország. Németországot és a birodalmi gyűlést jelenleg az u. n. *államfelforgató pártok* elleni törvényjavaslat tárgyalása tartja izgalomban. E javaslat éle főképe a szocialisták ellen irányul. A vita igen hevesen folyik s a döntés ismét a centrum kezében van, melynek álláspontja eddig nem ismeretes. Sokan azt hiszik, hogy a centrum szavazatát a jezsuita

törvény eltörlésétől s a jezsuiták bebocsátásától fogja függővé tenni. Hogy a német birodalmi gyűlésen is sokszor minő hang uralkodik, annak jellemzésére elég Frohme szocialdemokrata következő szóvirágát idézni, melyet ordítva vágott Bronsart von Schöllendorf hadügyminiszter fejéhez: »Folytassák csak önök ott a jobboldalon, akiknek ez a mondás szólt: Suprema lex mea voluntas, talponyalásukat, mi szocialdemokraták, nem fogjuk önöket e téren követni.« Ugy látszik, hogy a Bismarckok ismét mint aktív szereplők fognak feltűnni a német politika egén. Vilmos császár élővirágokat küld az öreg Bismarcknak, ki közhiedelem szerint Hohenlohe herceg kancellár háta mögött áll. Bismarck Herbert pedig vagy államtitkár, vagy nagykövet lend.

Franciaország. Rouanet szocialista nagy botrányt idézett elő a parlamentbeu a becsületrend költségvetésének tárgyalása alkalmával. Célozva arra, hogy Géraud Richardnak, az államfő megsértése miatt börtönben ülő s onnan megválasztott új képviselőnek szabadon bocsátását a kamara visszautasította. Rouanet azt mondta, hogy e kamara a politikai becsületesség dolgában nem képes szavazni. Erre Rouanet-ra a cenzurát alkalmazták s az ülésből kirekesztették. Thevenet-t, a nizzai tengeri szállító társaság igazgatóját, ki a becsületrend lovagja, s Bourdenayt, e társaság adminisztrátorát csalás miatt elfogták. A Dupuy kormány megbukott az elődei által keresztülvitt vasuti kamatgaranciák miatt.

Olaszország. Crispi leányának Jozefinek, esküvője Linguaglossa herceggel e hó 12-én nagy fénynyel ment végbe. 7 miniszter, az államtitkárok, prefektus, számos szenátor és képviselő volt jelen.

Szerbia. A Csebinác felségsértési pöre ugy látszik, egy nagy komédiával végződik. A közhit szerint Csebinác csak agent provokátor volt, a bíróság pedig felsőbb óhajás szerint kénytelen volt a bűnöst kimondani. Az ítéletet e hó 12-én hirdették ki. Ez alkalomra igen nagy közönség gyűlt össze, amely a legnagyobb érdeklődéssel várta a kihirdetést. A tárgyaló-terem zsufolásig megtelt, az utcákon is sűrűen hullámozott a nép. Már a kihirdetést megelőzőleg kiszivárgott az a hír, hogy a fővádlottakat elítélték. Az izgalom nőttön-nőtt. A vádlottakat egyenkint vezették fel celláikból. A bíróság megjelenvén, az elnök kihirdette az ítéletet, a mely szerint: a Csebinác-pör vádlottai közül Csebinác fővádlott két évi börtönre és egy évi rendőri felügyeletre, Tausanovics volt minisztert, Tajsics Rankót, Ruzsicsot, Dimicsot, Sztanojevicset és Zujovicset 3—3 évi börtönre és két évi rendőri felügyeletre ítélték, ellenben Novakovicset és Nenadovicset, bizonyítékok hiányában, folmentették, de egy évig rendőri felügyelet alatt maradnak és a többi vádlottakkal egyetemleg az eljárási költségek megfizetésére ítélték. A Gyakovics-féle méregkeverési pör vádlottjait, Gyakovicsot és Miskovicset, folmentették. Mikor a vádfoltakat elvezették, az ezekre menő közönség rokonszenvesen üdvözölte őket, Csebinácot kivéve, akit gyalázó kifejezésekkel illeltek. A nagyszámban kivonult rendőrség alig volt képes a rendet fenntartani. Általában azt várják, hogy a király az összes elítélteknek kegyelmet ad.

Japán-kínai háboru.

Tienecin, jan. 12. (A Reuter-ügynökség jelentése.) A japániai erélyesen törnek előre Csin-Csu ellen, a kínai hadak pedig lassan-lassan vonulnak vissza a nagy fal felé, ahol mint hire jár, megállnak és szembeszállnak az ellenséggel. A hó a csapatok menetét megnehezíti. Több apró csatározás volt, melyeknél a kínaiak közül számosan megsebesültek.

London, jan. 12. Japán a Standard jelentése szerint, a következőkben formulázta békefeltételeit: Kórea függetlensége Japán főnhatósága alatt, bizonyos kínai szigetek átengedése, Tokafortnak és mindazoknak a varaknak, erősségeknek lerombolása, amelyek a Kórea és Kína közt eső utban vannak. Port Arthur és Váj-Háj-Váj nem tartandók fönn ezután úgy, mint hadikikötők; elismerése Japán ama jogának, hogy a Kína által ezután építendő hadihajók számát megszabhassa; jeleöntös hadikárpótlás fizetendő és ha lehetséges, barátságosabb viszony teremtendő meg első lépés gyanánt a Japán és Kína közt kötendő szövetséghez.